

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSET” MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGESZ ÉVRE 12.—K. | NEGYED ÉVRE 3.—K.
 FÉLÉVRE 6.—K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Kitörés után.

Mint ez előrelátható volt, előbujnak egy katasztrófa nyomán a setétség lovagjai egyrésztől, hogy szoritva az illetékes tényezőket, kicsiholjanak egyet s mást a zavarból a maguk malmának. Mi ugy hisszük, hogy jelen esetben ez nem fog menni. Másrésztől megindul a tudományos polémia.

Az előbbi nem aggályos tünet. A pénzügyminisztérium feladata magaslatán áll e kérdésben s nem fogja magát önös érdekektől hajtott emberektől vezetetni. Reméljük s elvárjuk, hogy tisztán az ország érdekében fog eljárni s következetesen folytatja eddigi ténykedéseit, mintha e katasztrófa nem is történt volna.

A tudósok vitájából is csak ez a tanulság merithető. Ám olvassák el a kételkedő lapunk hasábjain dr Böckh Hugónak, a selmeci bányászati főiskola külföldön is általánosan elismert tudós tanárának, alább közölt fölvilágosításait s bizvást hisszük, hogy teljes megnyugvás fog elkövetkezni annak nyomán. Csak megerősíti a vele folytatott beszélgetés dr Lóczy Lajosnak, a méltán világhírű geológusnak nézeteit, melyeket a pénzügyminiszter jelenlétében, a földtani társulat ülésén előadott.

Szerintünk az a legmegnyugtatóbb a dologban, hogy e két férfiú mindegyike a sár-

mási viszonyoknak igen alapos ismerője. Tudományos kutatásait épen a földgáz kérdésében s első sorban Erdélyre terjesztették ki, amit tehát ők elmondanak, mindenestre méltó arra, hogy meggyőzze a tudományos világot: a türelmetlen tudós urakat türelemre intse, a laikus közvéleményt pedig megnyugtassa a tekintetben, hogy a földgázkérdés jó kezekben van.

(Beszélgetés dr Böckh Hugóval.)

Volt alkalmunk találkozni a magyar geológusok egyik legjelesebbikével, Böckh Hugóval, aki kérésünkre szívesen vállalkozott a közvélemény tájékoztatására, kérdést intéztünk hozzá első sorban az ellentmondó hírekre nézve a sármási gázkitörés tekintetében.

Erre nézve a következőket mondhatom el. Élesen meg kell különböztetni egymástól azt, ami pontosan megállapítható és azt, ami teljesen találgatás és kombináció.

Elég sajnósnak tartom azt, hogy szakférfiak és nem szakférfiak között akad sok olyan, aki anélkül, hogy a helyszínen járt volna, a kitörés okáról többé-kevésbé szellemes kijelentéseket tett a napilapokban, amelyek közül nem egy alkalmas volt arra, hogy a közönség helytelen képet kapjon a történetről. A helyszínen végzett több napos vizsgálataim alapján meggyőződhettem, hogy a gázkut körül már 2 nappal az erupciót megelőzőleg és pedig egészen 10 km. távolságban a gázkuttól földalatti morajt, földrengést éreztek. Földrengés volt Katonán és Nagysármáson is, már csütörtökön este és szombaton.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
 tájolók, mintaszerű, precíziós
 kivitelben mint különlegesség
 gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapítottatt 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körut 15.

A kitörést megelőzőleg néhány órával Uzdi-Szent-péteren éreztek földrengést*). Elég, ha előveszi valaki Engler-nek és Höfer-nek a petróleumról írt nagy munkáját és ott elolvassa azt, ami abban ott az iszap-vulkánokról és gázkítörésekről írva van. Számtalan példa van felsorolva arra, hogy földrengéssel kapcsolatosan gazdag földgáz- és petróleum-területeken milyen nagy gázkítörések történnek. Ezeknek az erőssége sokszorososan fölülmulja nem egy esetben a Kissármáson történt kitérését. Ez a kapcsolat, amit másutt megállapíthattak, önkéntelenül arra utal, hogy fontolóra vegyük, Sármáson nem földrengés volt-e az indító ok a gáz kitérésére? És utalok arra is, hogy a magyarsárosi zugó gáza szintén magától tört ki.

A másik megfigyelés, amit tehetünk az, hogy a gázkut manométerje a robbanások és kitérések befejezte után, dacára, hogy a gázkuttól 380 méterre képződött, 120 méter hosszú hasadékból nagymennyiségű gáz ömlött ki, absolute nem változott. Böhm mérnök, a kutató kirendeltség vezetője, vasárnap, múlt hó 30-ikán kinyitotta a gázkutat. A manométer ekkor változatlanul 28.2 atmoszféra nyomást mutatott. A lángok apadása csak 9—10 órával később volt észlelhető. Csütörtökön, november 2-án reggel a gázkutat újra lezárták és dacára, hogy a gázkut 7 napja van zárva, ma, vagyis 9-én, a kitérés helyén a gáz kiömlésének növekedése emmiképp nem volt észlelhető. Ezek a jelenségek mindig arra utalnak, hogy semmi sem teszi indokolttá azt, hogy a gázkut elzárása és a kitérés között összefüggést keressünk.

— Helyes — feleltük a kitünő geológus-professzor fejtegetésére. De mégis vannak, kik mellett törnek lándzsát, hogy összefüggés van az elzárás és kitérés közt.

— Pfeiffer professzor volt az — válaszolt szokott nyugalmával és — mondhatjuk — biztos fölényvel Bückh professzor — aki az egyedüli komoly, számbavehető érvet hozta fel amellett, hogy a sármási gázkut elzárása és kitérése között összefüggés lehet. Ő ugyanis abból indul ki, hogy a pakker alatt levő gáz-rétegbe behatolt a mélyebbről jövő, jóval nagyobb nyomású gáz és az ebben a rétegben levő gáznak a nyomását is 28—30 atmoszférára emelte. Pfeiffer professzor feltételezi, hogy a gáz-vezető rétegeknek olyszerű emelkedése van az erupció színhelye felé, hogy a gáz ott kisebb mélységben foglalt helyet a felszín alatt, mint a gázkut környékén. A nagyobb nyomásnak az átadása szintén hosszabb időt igényelt

*) Mint minket tudósítónk értesít, a sármási állatorvos, Kondor Géza neje és sógornöje, este 9 órakor, ágyukban fekve 5—6 földalatti morajt éreztek, ezek közül kettő erősebb volt. A lökéseket földrengés kísérte, ami annyira megmozgatta a házban levő butorokat, hogy a hölgyek ágya mellett levő széken elhelyezett ruhájuk leesett a földre és az ablakok csűrömpültek. A rengés oly élénk volt, hogy a hölgyek kinyitották az ágyból.

Désről vesszük másrészt a hírt, hogy Kőri Vencel tanító Katona közlegben (Kissármástól 10 km-re) ugyanakkor szintén földrengést érzett és földalatti morajt hallott. (A szerk.)

és mikor az erupció helyén, a felszínhez közelebb fekvő rétegekben, amelyekben azelőtt kisebb nyomású gáz volt, bizonyos nagyobbnyomású gázzal telítették, a földrétegek nem voltak elegendők a nyomás ellensúlyozására, ekkor megtörtént a robbanás. Miután a megtöltés hosszabb időt vett igénybe, — szerinte — nem következnek, hogy a kiömlő nagymennyiségű gáznak hatása a gázkuton kiömlő gáz mennyiségére rövid időn belül észlelhető legyen. Ezzel szemben rá kell utalni arra, hogy egyáltalán semmi sem bizonyít amellett, hogy a gázvezető rétegek olyan egyenletesen emelkedjenek a kitérés helye felé. Sőt megállapítható, hogy a robbanások először a gázkuttól *legtávolabb* eső helyen történtek, itt pedig a felszínen tett észleletek szerintem a rétegek dőlése épen ellentétes a gázkuton észlelt rétegdőléssel, úgy hogy még az esetben is, ha egyenletes boltozatot tételezünk fel az első kitérések helyén, valószínűleg mélyebben fekszenek a gázvezető rétegek.

A ministerium egyébiránt a helyszínen feltérési munkálatokat végeztet. Ezekből meg lesz állapítható a rétegek pontos települése és ha ezek a munkálatok azt fogják igazolni, mint várható, hogy a gázvezető rétegek települése nem olyan, mint azt Pfeiffer professzor ur feltételezte, úgy az ő ellenvetése megold. Vizsgálatokat kell az irányban is végezni, hogy mily gyorsan diffundál a gáz a homokkövekben, melyek azt tartalmazzák.

— Mi a véleménye a gázkut elzárása iránt tett kísérletekről? — kérdeztük ezután.

— Olvastam „A BANYA” 44. számát és teljesen osztom annak első cikkét.

Csakugyan kifogásolják sokan, hogy a gázkutnak elzárását megkísérelték. De ezt meg kellett kísérlni. Minden félreértés kikerülése végett kijelentem, hogy engem nem kérdeztek meg, hogy milyen mélyen alkalmazzák a tömitő pakkereket. Amikor én tehát szembeszállok azzal a fölfogással, hogy nem lehet minden további nélkül összefüggést keresni a gázkut elzárása és a kitérés között és amikor én tektonikus okokban keresem a kitérés magyarázatát, ezt teljesen objektíve teszem. Épen ezért láttam örömmel vezércikkükben a tiszta, világos fölfogást és energikus hangot. Mert a gázkut elzárását, igenis, minden módon meg kellett kísérlni. A gázkut észszerű kihasználásának problémája a következő:

Kell lenni először is annyi gázkutnak, amennyi gázra szükségem van. Kellenek rezerv-kutak és ezenkívül furások alapján pontosan kell ismernem egy antiklinális azon részeiben, ahol sok a gáz a gázvezető rétegek elhelyeződését. Tegyük föl pl., hogy valamely város a sármási gázzal elvezeti. A gázkutban bármikor történhetik valamilyen baj. Elszakadhatnak a pakkerek, omlás történhetik, szóval mindenféle eshetőségek vannak, hogy a kihasznált gázkut fölmondja a szolgálatot. Erre az esetre szükségesek a rezerv-kutak, amelyeket azonnal becsatolhatok, mert ha ezek nincsenek meg, az illető város

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS
TÖMITÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBE SZALLIT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

gáz nélkül marad. Ilyen rezerv-kutakat el kell zárni, különben hiába tódul belőle ki a gáz. Ugyanez áll azon kutakra nézve, melyekkel meg akarom állapítani a gáz-vezető rétegek pontos helyzetét.

A mezőségi gázvezető lerakódások egészen mások és sajnos — mondhatom — sokkal rosszabbak az elzárás tekintetben viszonyaink, mint Amerikában. A kirendeltség vezetője, Böhm mérnök ur, igen nehéz feladat elé volt állítva, mert teljesen ismeretlen körülményekkel kellett számolnia. Hozzájárul még az, hogy kapott egy olyan átmérőjű gázkutat, amilyen átmérőjét még nem zártak el. Böhm mérnök annak idején még 230 méternél ellenezte a gázkut további mélyítését, mert akkor erős gáz jelentkezett és a további furás az ő véleményének ellentéte történt. Lényeges különbség az Észak-Amerikában előfordulásokhoz képest, hogy a sármási gázkutakban nagyon sok gáz-vezető réteg van. A mezőségi furásokkal minden csőszakatot külön kell tömíteni és megcsik, hogy a laza kőzetben a tömítés nem tart. Amikor ilyen teljesen új kőzetviszonyokkal állunk szemben, bizonyos fokú kísérlet elkerülhetetlen és feltéve, de meg nem engedve, hogy az erupció a gázkuttal állana összefüggésben, akkor sem jogosultak azok a szemrehányások, amelyeket az elzárás miatt tettek.

Papp Károly, igen tisztelt barátom, a Budapesti Hírlap-ban írt cikkeiben biztosító kut furásával akarja az elzárást lehetővé tenni. Erre nézve legyen szabad megjegyezni, hogy a biztosító kut vagy olyan átmérőjű lesz, mint a kissármási és ehhez ugyanannyi gázt fog szolgáltatni, vagy kisebb és kevesebbet ad. Ebben az esetben, ha úgy történt volna a robbanás, mint azt Papp barátom is gondolja és ha az elzárás nem foganatosítható más képen, ez a plus lassanként szintén megtöltendő a gázvezető réteget és újabb robbanásokhoz vezetne, másrészt, például a Baku környéken lévő sok olajat adó kut, éppenséggel nem zavarta meg a közeli Loh Botán hegyet abban, hogy óriási gázkitörései legyenek.

— És mi lesz a legközelebbi jövő teendője?

— A pénzügyminiszterium által végeztetendő további munkálatok, remélem, olyan adatokat fognak nyújtani, amelyekkel minden kétséget kizárólag meg lesz állapítható a robbanás oka és pedig amint kijelentettem, az én véleményem szerint ki fog tűnni, hogy a kitörést csakugyan tektonikus okok idézték elő. Egy előnye a kitörésnek mindenesetre van és ezt Lóczy igazgató ur előadásában kiemeli, hogy bizonyítékul szolgálhat arra nézve, hogy Sármás környékén minden valószínűség szerint még sok és gazdag gázkut lesz furható. Hangsúlyozom, hogy olyan helyen, ahol már volt gázkitörés, az mindig újra ismétlődhetik. Ezért a sármási bolygó réten is bekövetkezhetnek újabb kitörések. Lehet, hogy rövidebb idő múlva, lehet, hogy évek múlva.

HAZAI HIREK.

Az erdélyi gázmedencékről

sok mindent összeirtak. Hire járt már annak is hogy kellő mennyiségű gáz nem is várható. Az október 29-én történt erupció meg pláne alkalmas volt arra, hogy megingassa a külföld netán érdeklődő pénzügyi köreit s tartozkodásra intse. Különösen egynémely elhírtelenkedett támadások lehettek volna káros hatással, ha mi idejekorán kellő értékükre nem szállítjuk alá e tudományos mezből fellépő káros cikkezési hajlandóságot. A magyar tudományos világ tanulhatna higgadtságot a külföld tudósaitól, akik nem sietnek a különben is oly lanyhán érdeklődő közvéleményt ily mohón felvilágosítani s nincs kizárva, hogy téves irányban. A szolgálat kétszeresen rossz. Magyarországról tudvalevőleg siet minden rosszat átvenni a külföldi sajtó. Minek megriasztani azt, ami ugyis oly előszeretettel riad meg mindentől, ami magyar. Ha csak arra gondolunk, hogy még Szerbiát is mily szívesen boldogítja a külföldi tőke és még hozzá mostanában is, mikor a királygyilkosság még feledésbe se ment. A tőke, mely a jogbizonytalanságtól irtózik, szívesen ment Törökországba az absolut regime idején is. Mostanában az alkotmányos idők óta már a Ganzgyár is bevonult egy 30 millió vállalkozással. Romániában ott vannak a belgák, amerikaiak, németek, franciák, a furókutjaikkal petroleum irányában. Hát Syria, Perzsia, Afrika s a világnak ismert s kulturátlan egyéb vidékei?

— „Mily szerencse, kiáltott fel egy izben a magyar tőke után szaladó (!) keleti tűzsér, egyik igen előkelő budapesti kaszinónak lévén vendége, hogy *nincsenek tudósaink.*“ Ez a mondás jut eszünkbe, mikor látjuk s unos-untalan halljuk és pedig külföldiek részéről, hogy mi mindent nem beszélnek s írnak össze magyarnak mondott tudósok a magyar földről!... Mindig magyarok riogatják el innen azt, akit már félig-meddig sikerült idekapacitálni. Most csak példa a sármási gáz-erupció körül kerekedett vita, de szinte kár érte, hogy csak azt hallhatják meg odakünn, amit szívesen vesz át a bécsi sajtó is, az öklendezést a magyar érdekekre nézve. De ki tesz róla, hogy meghallják odakünn az objektív hangokat is? Bizony senki kívülről. Mert való igaz, hogy már ideszafadtak német urak, hogy lemondjanak idevonatkozó terveikről. Még jó, hogy idejöttek és végleg vissza nem vonultak egy egyszerű levél útján, vagy anélkül.

Hogy Ugrán nincs gáz. S hogy a többi gázkutak se adnak gázt, ezt olvassuk több helyen. Igaz, hogy nem adnak annyit, mint a kissármási, sőt lényegesen kevesebbet. Ez nem ért, de árt az ebből levont következtetés: Magyarországon nincs gáz; ami van, arra semmi sem bázisozható. Ha csak annyi íródott volna hozzá, hogy Ugrán csak 5 cm.-es a gázvezető homokrétog, az információ teljesebb, hitebb s megnyugtatóbb leendett. Némi jóakarát hozzátehetette volna, hogy Amerikában, az ottani mezőkön, százával vannak a furólyukak és egész sereg furólyuk egészen — meddő.

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVESZŐR-GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEKBEŒ

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Am Amerikában nincsenek oly nagy tudósok, mint nálunk. És Amerikában a napisajtó tisztán szakkérdésekbe, melyekkel belterjesen a dolog természeténél fogva nem foglalkozhatik, nem megy bele oly hamar.

Személyi hír. Dr. Böckh Hugó főbányatanácsos 8-án és 9-én Budapesten tartózkodott.

A líkéri kohótelep bővítése. A rimamurány—salgótarjáni vasmű részvénytársaság líkéri kohótelepén, főleg az okkeres vasércnek pörkölése végett, egy négy üstből álló agglomeráló művet állítottak fel.

Bányaclvonások. Cerminger zalatnai bányakapitány legutóbb a Stanizsa községben (brádi járás) fekvő Béla védnevű arany-ezüst bánya tulajdonosait szólítja fel, hogy az üzemet 60 napon belül vegyék fel, mert különben elvonja jogosítványukat. Ugyanilyen sorsra jutnak a Stanizsa községben fekvő Károly és Teréz védnevű arany és ezüstabányák tulajdonosai, ha az üzemet a kitűzött határidőig meg nem kezdik.

Bányászati államvizsga. A selmeci m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán f. évi október havában tartott bányászati államvizsgán részt vettek: Probstner Alfréd miniszteri biztos, Baumerth Károly és Buczek József főfelügyelők, Wodicska István bányatanácsos, a vizsgáztató biztosok, a főiskola rektora és a vizsgáztató tanárok. Az írásbeli államvizsga október hó 14-én, a szóbeli 16., 17. és 18-án tartott meg. A vizsgához jelentkezett 8 bányász, 4 vaskohász és 1 fémkohász, összesen 13 jelölt. Levizsgázott 1 bányász és 2 vaskohász kitüntetéssel, egy bányász „jó” eredménnyel, a többi 5 bányász, 2 vaskohász és 1 fémkohász egyszerűen kiállotta. Egy bányász visszalépett.

A Magyarhoni Földtani Társulat november 8-án a Földtani Intézet előadó-termében szakülést tartott, amelyen előadtak *Lóczy Lajos dr.* A kisármási gázkitörésről (vetített képekkel), *Kormos Tivadar dr.* A pleisztocén koru ősember nyomairól a Karszt-hegységben. A szakülés után a *Választmány* ülésezett.

A dobsinai rézművek részvénytársaság serényen hozzáfogott Dobsina város határában a Hollópatak nevű vidéken telepének felépítéséhez. A vállalat, amely a Coburg hercegi uradalom tulajdonához tartozó bányaművekben előjövő rézércek kitermelését és értékesítését tűzte ki feladatául és ezen célból a Coburg hercegi bányákat évtizedekre bérbé vette, egy nagy ércelőkészítő-művet (magnetikus separatioval) és egy rézkehót fog felépíteni. Az épületek felállítását nagyban hátráltatták a földterületek tulajdonosai, akik hallatlan árakat követeltek. A rozsnyói m. kir. bányabiztosság azonban keresztülvitte, a kisajátítási eljárás folyamán, hogy a különböző birtokosok tulajdonát képező, mintegy 15 holdat kitevő földterületet átlag 1 koronáért négyszögölenként átengedték.

Fölrobbant petróleumgyűjtő. Campinában fölrobbant a Steana Romana egy petróleumgyűjtője. Tíz munkás súlyosan megsebesült.

Furógépüzem egy állami bányában.

A m. kir. bányakincstár rozsnýórudnai vasércbányászatánál most vezeti be a furógépüzemet. Az üzemhez az áramot a rozsnyói villamossági részvénytársaság fogja szolgáltatni.

Előadás a földgázzól. Mult számunkban már megirtuk, hogy Pfeiffer, a műegyetem tanára 4-én este előadást tartott a Mérnök- és Építész-Egyletben a földgázzól. A jelen voltak közül többen hozzá is szóltak a tárgyhoz. Pfeiffer ismertette a kissármási furás és elzárás történetét. A kincstár, bár tudta, hogy a külső elzárás bizonytalan, a kutat eleinte mégis csak fölül zárta le. A későbbi belső elzárás sem a furás fenekén történt és így nincs kizárva, hogy a gázkitörést az elzárás hibája okozta, bár a geológusok a kitörést földrengésköri jelenségnek tulajdonítják. Az előadó szerint ebből az esetből az a tanulság, hogy ezekkel a munkálatokkal gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező szakembereket kell megbízni.

Egy városi szénbánya. Sopron városú a brennbergi bánya, amely jövedelmezőségre nézve nem sorozható a legelső bányák közé. Ez év első felében ugyanis csak 18.000 koronát jövedelmezett Sopron városának.

A gipszkartel föloszlott. A fővárosban fönnállott gipszkartel a legutóbb megtartott igazgatósági ülésen elhatározta, hogy az ujonnan alakult gyárak tulprodukcióna való tekintettel, végleg föloszlik. A napokban az a hír került forgalomba, hogy a föloszlott gipszkartel helyett a régi és az új gyárak bevonásával új gipszkartel jön létre. Kiderült azonban, hogy ez a hír teljesen alaptalan, amennyiben a gipszkartel fölélesztésére újabb tárgyalások nem indultak meg és újabb szövetkezés teljesen ki van zárva. A széjjelvált gyárak közös akcióba nem lépnek és mindegyik részéről külön-külön máris olcsóbb árakon történnek kötések a jövő évre.

Meglopott bányamunkások. A szászvári szénbánya munkásfürdőjébe tegnapelőtt, míg a munkások dolgoztak, belopódzott Tamás József és Dallos József. Egy csomó ruhát és cipőt átnyalábolva, elmenekültek. A tolvajokat keresi a csendőrség.

Petroleumkutatások Chisnán. Drohobitztól nem messze, Chisnán, már egyszer kutattak petroleum után, de — mint annyi más helyen — minden eredmény nélkül. Most úgy halljuk, hogy a kutatásokat egy berlini konzorcium folytatni fogja s a munkálatokat már a közel jövőben meg is kezdi.

Földrengésből bányakatasztrófa. Szörnyű bányaszerencsétlenséget okozott Angliában egy kisebb erejű földrengés. A johannesburgi Primose-bánya földrengés következtében beomlott és kétszáz munkást élve eltemetett. Mentésről egyelőre nem lehet szó, mert a bánya többi része is omladozóban van és a mentők maguk is biztos halálba mennének. A bánya bejáratánál álltak az eltemetett munkások hozzátartozói jajveszékelve, mert nem tudták, hogy a szerencsétlenek élve fognak-e még a beomlott bányából előkerülni.

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden czélra megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Az aradi iparkamara a bányafáról.

A bányafa értékesítési viszonyai az aradi iparkamara területén 1910-ben kielégítőek voltak. Mind a tölgy — mind a másfajta fából készített bányafák keresete élénk volt, ami főleg az állami szénbányászat kiterjesztésének tulajdonítható, úgy, hogy a termelőknek módjukban állott e másodrangú terméket is elég kedvező áron értékesíteni. A tölgybányafa árai 17—20 cm. vastagságig 19—20 korona, a vastagabbé 30 koronáig is felszállott. A kincstári bányafák szállítására kiadott feltételek egyes pontjai teljesíthetetlenek, amiért is azoknak megváltoztatása iránt a Kamara lépéseket tett.

Kisgyakorlatok a selmeci főiskolán.

A főiskola negyedéves hallgatói november havában őszi kisgyakorlatokat végeznek. A vaskohász-mérnökhallgatók, Barlai Béla dr., Kövesi Antal főiskolai tanárok és Polgár Károly tanársegéd vezetésével mentek Korompára s a korompai vasműveken kívül megteintik még a diósgyőri vasgyárat is; az erdőmérnökhallgatókat f. hó 6-án Krippel Móríc tanár vitte a besztecebányai erdőigazgatóság területének tanulmányozására. A bányamérnökhallgatók november 25-én indulnak gyakorlatra s Réz Géza főiskolai tanár utmutatásával megtekintik a körmöcbányai, a rudóbányai és a perecsi bányatelepeket.

Eladó egy grafitbánya. Még 1910-ben történt, hogy az erélyeskező Czerminger bányakapitány az Alsóbarbatény községben fekvő Szt. László védnevű grafit- és szénbánya jogositmányát elvonta. Azóta az elvonási határozat jogerőre emelkedett s így semmi sem áll útjában annak, hogy a gazdátlan bányát eladják. Aki netalán meg akarná zerezni ezt a bányatelket, zárt ajánlatát december 8-ig nyújthatja be a zalatnai bányakapitánysághoz.

Köszönetnyilvánítás egy bányafőbiztosnak Gömör-Kis-Hont-vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlése Polák Károly pozsonyi m. kir. főbányabiztosnak a rimamurány—salgótarjáni vasmű részvénytársaság vashegyi bányászatánál tartott munkás-strájk alkalmából köszönetét nyilvánította azért a tapintatos, buzgó közbenjárásáért, melyet a békéltetésnél tanusított.

A Weisc és Monski cég kitüntetése. A drezdai higiénikus kiállításon a hallei Weisc és Monski cég aranyérmert nyert kiállított szivattyuival, ugyancsak ez a cég nyerte el Drezda város díját is. Érdekes körülmény, hogy a Weisc és Monski céget eddig minden kiállításon, amelyen részt vett, mindig az első díjjal tüntették ki.

A Ganz-féle Villamossági rt. tőkeemelése.

A Ganz-féle Villamossági rt. e hó 30-án rendkívüli közgyűlést tart s ezen a nyolcmilliónyi alaptőkének tizenkét millió koronára való fölemelését fogja a részvényeseknek ajánlani. Az igazgatóság a tőkefölemelést a gyár bővítésére szolgáló építkezéseivel és az új berendezésekkel, valamint forgótökéjének növelésével okolja meg. Az új részvények osztalékjogosultsága kibocsátásuk napján, azaz január elsején kezdődik. A részvényeket a társaság régi részvényeire alakított és a Hitelbank vezetése alatt álló szindikátushoz csatolják.

A bihari bauxit. Már megemlékeztünk azokról az ellentmondó hírekről, amelyek hol arról tudnak, hogy a bihari — immár hírhedt bauxit-telepek senkinek sem kellene, hol arról számolnak be, hogy az egész telepet már rég megvették a belgák, franciák vagy esetleg az angolok. A tény az, hogy a Kereskedelmi bank komolyan foglalkozik a telep kiaknázásával s az optio máris birtokában van.

Flottmann II. és Társa budapesti fiókja.

Több oldalról elhangzott kívánságoak tett eleget a wieni Flottmann-cég, midőn újból fiókot létesített Budapesten s a fiók vezetését legkipróbáltabb elsőrendű szakerejére, Hasenclever Richárdra bizta. A megkereséseket és rendeléseket ezentul még lelkiismeretesebben és főleg gyorsabban fogja ilyképen cég elintézhetni; helyiségei a Palatinus-palotában vannak. (Katona József-utca 26.)

Pályázat. Az iglói bányakapitány 500 korona fizetéssel, megfelelő pótlékkal és illetményekkel javadalmazott hivatalsszolgai állásra pályázatot hirdet.

KÜLFÖLDI HIREK.

Luxemburg vasipara. A luxemburgi vaspiac üzletmenete augusztus havában általában véve nem volt kedvezőtlen. A nyersvas eladási ára vonatkozólag megegyezés jött létre, amennyiben az árminimumot végleg megállapították. A lotharingiai és luxemburgi csoporthoz tartozó gyárak azonban a westfáliai szindikátussal még nem tudtak megegyezni. A forgalom egyelőre nem öltethet nagyobb mérveket s erre csak akkor van kilátás, ha a termelők megegyeztek egymással. A főlgyártmány fogyasztása nagyon élénk volt s a megrendelések még több hónapra való munkát biztosítanak a gyáraknak. A vasgerendák keresete az évszakhoz képest valamivel lanyhabb volt, mint tavaly, hanem azért panasza még sem adott okot. A sinek keresete azonban nem megfelelő s a gyárak foglalkoztatása gyengébb, mint tavaly. Nagyobb megrendelések a legközelebbi időre sem várhatók. A hengerelt vas forgalma kielégítő s

SZIVATTYUKAT ÉS MÉRLEGEKET

gyárt, mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban.

Garvenswerke WIEN, II., Handelsquai 130.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(B.96/44/46)

**TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:**

**ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.**

még a közel jövőben is elég munkára van kilátás. Az árak a legutóbbi időben valamivel javultak, de augusztus havában nem emelkedtek tovább, mert a termelők még nem egyeztek meg egymással az árak tekintetében. Amerikában a forgalom valamivel élénkebb, de kérdés, hogy tartós marad-e? A beérkezett jelentések nagyon ellentmondók s a helyzetről tiszta képet nem igen lehet alkotni. Angolországban még állandóan nagyobb mennyiségű fegyártmányt vásárolnak, de a kész gyártmány forgalma is kielégítő. A nyersvaspiac azonban sok kívánni valót hagy fenn. Franciaországban az üzlet egyformán jó s az utolsó hónapokban az árak sem változtak. Belgiumban a gyáraknak augusztus havában elég munkájuk volt s valószínű, hogy a legközelebbi hónapokban sem fognak panaszkodni.

1911. októberben az üzletmenet a lefolyt hónapban kedvező volt. A német nyersvas-szind kátus létesítésére irányuló törekvés és hosszadalmas tárgyalás végre a kívánt eredménnyel végződött, úgy hogy most a nyersvas-üzlet kilátásai lényegesen javultak. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az árak azonnal emelkedni fognak, mert a szindikátus e tekintetben mér-éklettel kíván eljárni.

A fegyártmányok belföldi forgalma különösen az év negyedik negyedét illetőleg igen jól fejlődik, de a külföldről is elég megrendelés érkezett. Angolországban készürura annyi megrendelés van, hogy fegyártmány-szükséglete mindenestre akkora lesz, mint a megelőző hónapokban s így az odairányuló kivitel sem fog egyhamar csökkenni. Ez azért fontos, mert a jó őszi üzletből kedvező tavaszi üzletre is lehet következtetni.

A *vasgerenda-üzlet* az évszakhoz képest szintén kielégítő volt, miután az építkezés a jó időjárás folytán nem szakítottatott meg. A legközelebbi időre szintén jó üzletmenet várható, mert a német waggongyárak nagyobb megrendeléseket kaptak.

A *sinüzlet* lefolyása normális volt. Az állami vasutak most adták ki a legközelebbi időre szóló megrendeléseiket, amelyek körülbelül ugyanakorák, mint tavaly. Legutóbb külföldre is ment néhány szállítmány s az érdeklődés továbbra is élénk.

A *hengerelt vas* kereslete állandóan kielégítő. A belföldi fogyasztás akkora, hogy a gyárak egyelőre nem szorulnak a külföldi megrendelésekre s így a külföldi árak a belföldiekkel hovatovább egyenlők lesznek.

Angolországban a nyersvas-üzlet menete egyelőre még kedvezőtlen. Franciaországban is csendes, mert ott a marokkói kérdés a vállalkozási kedvet megcsappantotta. A rendes szükséglet azonban még mindig elég munkát ad a gyáraknak.

Belgium sokat remél a jövőtől, mert Németország nem gyakorol nyomást a kiviteli üzletre. A hengerelt vas fogyasztói már a jövő évi szükségletüket akarják biztosítani, jóllehet, a gyárak az árakat felelemelték.

Amerikában az üzlet menete vonatott, mert a trösztökre vonatkozó rendelkezések magyarázatával

még nincsenek tisztában. Amerika fogyasztása egy év óta termelőképesség 50—75%-ára csökkent s természetesen, hogy ily viszonyok között a kilátások nem kedvezők.

A rajna—westfáliai vas- és acélpiac. Folyó évi szeptember havában a rajna-westfáliai paspiac irányzata szilárd s a hangulat kedvező volt. Az utolsó idők politikai eseményei eddig nem befolyásolták a vaskereskedelmet.

Az *ércpiac* az utóbbi időben semmi lényegesebb változás sem fordult elő. A bányák rendszeresen szállítanak, de azért még most sem képesek teljes üzemmel dolgozni s egész termelésüket elhelyezni. Az árak változatlanok.

A *nyersvaspiac* a luxemburg-lotharingiai kohóknak a szövetségbe való belépése folytán szilárd irányzatot mutat.

Az *öcskavas* forgalma csendes, a szükséglet fedezésére elég áru van.

A *fegyártmány* forgalma ugyanakkora, mint a múlt hónapban.

A *rudvas* irányzata szilárd. A gyáraknak elég megrendelésük van s teljes üzemmel dolgoznak. Néhány gyár már hosszabb szállítási határidőt is kötött ki.

A *szalagvasüzlet* helyzete egészen kielégítő, Azzal, hogy a „vegyes“ művek gyártmányaikkal megjelentek a piacon, a tisztahengerművek vezérszerelvé megszűnt. Van ugyan munkájuk, de a verseny mindenütt még a kivitelnél is érezteti hatását.

A *vasbádoggpiac* helyzete kielégítő, a durvabádogg kereslete és forgalma emelkedett.

A *drótpiac* a helyzet nem egységes. A hengerelt drót kereslete állandóan élénk s a gyáraknak az év végéig elég munkájuk van, amennyiben a külföld is nagyobb megrendeléseket tett.

A *huzal és drótszeg* forgalma azonban még most sem kielégítő.

A *vasgerenda és alakvas* forgalma a nyár folyamán nagyon fellendült. Augusztus havában az acélművek szövetsége még 167.000 tonnát szállított el.

A *csövek* előállításával foglalkozó gyárak sem tétlenek.

A *waggongyárakat* az államvasutak rendszeresen foglalkoztatják, de eddigi megrendeléseik még mindig elegendők ahhoz, hogy a gyárak teljes üzemmel dolgozhassanak.

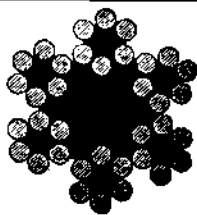
A *mozdonygyáraknak* hasonló a helyzetük, bár valamivel több munkájuk van.

A *gépiparban* kielégítő tevékenység uralkodik. A *vasöntőknek* általában véve elég munkájuk van. Az árak a nyersvas ára után igazodtak.

Az *acélöntvény* szükséglete jelentékeny.

Az *öntöttvascső* forgalma egyenletes. A vasuti kocsik alkatrészeinek és vasalásainak előállításával foglalkozó gyárak nincsenek kellően ellátva munkával.

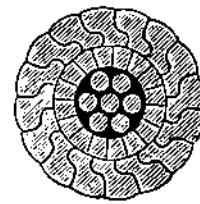
Az *apróvas-gyártmányok* forgalma kielégítő.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2005/612/25.)

Ügyes utazó

a szénszakmából kerestetik, ki a nyugatmagyaror. ági
vöknél be van vezetve, a magyar nyelven kívül a
németet is szóban írásban bírja. Bizonyítvány-
másolatokkal felszerelt ajánlatok fizető igényekkel
kéretnek J 674 alatt Haasenstein & Vogler R. T. Wien
I. céghez. (B/120/707/45)

1022/1911. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Alantirt bányaművezetőségénél egy 120 lóerejű
Diesel-féle hőerőgép táplálására évente mintegy

1600 q. nyerspetróleumra

van szükség. Ezen nyerspetróleum szállításának
bistositására a folyó év július hó folyamán lefoly-
tatott nyilvános zárt írásbeli árlejtési eljárás nem
járván elfogadható eredménnyel, ezennel új
árlejtési eljárás indittatik.

Felhivatnak azon cégek, melyek ezen 1600
q.-nyi nyerspetróleum szállítására vállalkozni óhaj-
tanak, hogy egykoronás bélyeggel ellátott zárt
írásbeli ajánlataikat „nyerspetróleum ajánlat“ fel-
írással alantirt műhöz jelen hirdetésménynek a
„Közszállítási értesítőben“ történt első megjelenése
után 14 nap alatt, de legkésőbb folyó évi

november hó 25-ig

alantirt műhöz nyujtsák be.

Az ajánlathoz óvadékképen 1000 korona
csatolandó vagy készpénzben, vagy óvadékképes
értékpapirban s ez alantirt műnek előzetesen
beküldendő.

Az ajánlattal egy palack nyerspetróleum-
minta is beküldendő.

A közelebbi részletes adatok ezek:

Fajsúly	0.840—0.850
Lobbanási hőfok	10—60 C. fok között
Gyuladási hőfok.	20—100 „ „
Benzin és egyéb könnyű olaj	20—30 % közt
Világító petróleum	35—45 % közt
300 Celsius fokon túl még visszamaradt üledék és egyéb anyag	25—30 %. Teljes parafin mentesség.

Közönséges kék olaj (motorolaj) ajánlatot nem
veszünk figyelembe.

A nyerspetróleum 80—120 q.-s cysternákban
havonta szállítandó külön megrendelésre alantirt
művezetőség címe alatt bérmentve a nagybányai
vasúti állomásra.

Elkésve érkezett — óvadék, vagy minta
nélküli ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Fenntartja magának a művezetőség az aján-
latok közötti szabad választást, esetleg egészen
új árlejtési eljárás indítását.

Veresvizi m. kir. bányavezetőség.

(B/710/16)

SZULTÁNFORRÁS

BÓR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és
Kiviteli R.-T.-nél, Budapest. — Telefon 162—84.

(B/2270/611/44)

Új bőrdöntő

és egyéb finom bőrárut leg-
előnyösebben vásárolhat
a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. — Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/3832/611/24)

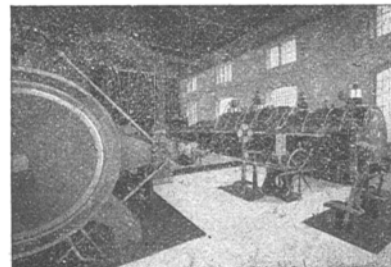
ERHARDT és SEHMER gépgyára Saarbrücken.

Vezérképviselő: FLAMM ADOLF

műszaki irodája és gépészeti berendezések vállalat.
Budapest, II. kerület. Margit-körút 48. szám.

Szállít: bányá-
és kohógépeket,
Diesel-nyersolaj-
motorokat,
Centrifugal-
turbo-szivattyu-
kat, gázgenera-
torokat, Bri-
quett-sajtókat és
dugattyus szí-
vattyukat.

B/3835/614/32.

Felhívás!

„bánya részvények jegyzésére.“

A máramarosmegyei viski lipóti bánya h. t. a. any. ezüst és
ólomérc tartalma 4 h. m (180,465 m.2) bányaterület kihasználására:
egy részvénytársaság alakítása határozván el és pedig olyképen, hogy
az eredeti 100 knx - 12 részre osztva 1200 új részjegyet bocsaít alá-
írás alá: 200 korona névértékben, vagyis 240,000 korona névleges
részvénytőket alapul véve, ebből a tulajdonjog: 400 részvényben 80,000
korona névleges értéket képvisel, 160,000 korona ellenben berende-
zési és forgatókének marad.

Ezen részvények kibocsátási árfolyama (215) kettőszáztizenöt
korona és az aláírás, illetve megalakítás alkalmával 30 napon belül
(65) hatvanöt koronával fizetendő be, 80 korona a részvénytőke ja-
vára betétként kezelve az új igazgatóságnak lesz átadva, 15 korona
pedig kötelezettségek és költségek fedezésére a jelenlegi tulajdonos
rendelkezésére marad. További befizetések iránt a rendes közgyűlés
lesz hivatva esetleg intézkedni.

A bányaterületen 2 altárna van, kész 500 méter, befejezés előtt
95 méter, azután a jelenlegi 8 munkaterepen kívül még 4 tehát
összesen 12 helyen lesz ólomérc kitermelhető és 4 nyilvánosan kiszállítható.
A legalább 60—70 cmtr széles telér az altárna 65' méternél fel-
tárva nem tiszta, a többi telérek szfalejrt-mentesek, az ólomérc tar-
talma 65% ólom, 0.220% ezüst és 0.18% arany, mint oldal sáf néha
rézkavand is előfordul.

Tekintve az értékes bányatermésre, könnyű hozzáférhetőségre,
a kohóval való 6 kilométer tengelyi szállítás után — vasúti össze-
kötésére és jó munkaviszonyokra, az érdeklőknek egy busásan
jövendelő, nagy jövőjű vállalatban részt venni nyújt kedvező alkalmat.
Kívánatra bővebb felvilágosítással, éremintákkal szolgál és elő-
jegyzést folyó évi december hó 10-ig elfogad a jelenlegi tulajdonos,

Novák Lajos.

Kolozsvár, (Karolina-tér 3.) és Visk Máramaros megye.

(B/3996/709/47.)

Bányamérnök

mint önálló üzemvezető kerestetik barnaszénüzemhez, több évi kimutató gyakorlattal; magyaron kívül német nyelvnek szóban és írásban való tudásával. Kívánatos a mielőbbi belépés. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok az eddigi működés feltüntetésével és fizetési igényekkel kéretnek H 673 alatt Haasenstein & Vogler A. G.-hoz Wien I. (B/120/708/45)

ARÁNYBÁNYA

üzemeihez a

Rudai 12 Apostol Bányatársulat, Brád

(Hunyad vármegye)

kíválón kedvező fizetési feltételek mellett több bányaiskolát végzett felőrt (aknászt) kere.

Kizárólag olyanok jelentkezzenek, kik teljese megbízhatók, akmajukban jártasak fedhetetlen előéletűek. Magyarhonosok előnyben részesülnek. A német nyelv némi ismerete kívánatos.

(1197/708/45)

✂ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ✂

Belae regis notarius. Az irói díjat azért nem utalványoztuk eddig, mert ezt a díjat csak azoknak küldjük el, akik a cikk vagy hír megjelenése után irnak érte. Mostani díját különben már postára adtuk.

G-sz D-r. Ez a tudósítóknak is szól. Ahány nyomtatott sor. Kiadóhivatalunk levelére havonként utalványozza.

P. Vp., Verespatak. Persze, hogy történt gondoskodás és pedig illetéknépen:

	1911.	1912.
1800 kor fizetéssel	1	1
1700	1	1
1500	4	5
1400	24	36
1300	9	1
1200	23	21
1100	29	29
1000	67	77
900	5	3
800	15	—
700	42	38
	220	212

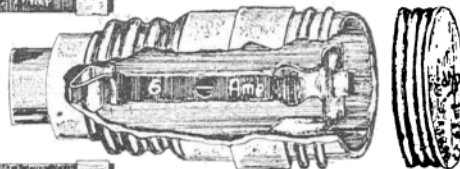
A szám kevesebb, de az összfizetések nagyobbak, mivel több állást megszüntettek s ezek javadalmazását a többi között osztották fel.

A szerkesztésért felelős Dr. Bischitz Béla.

Szab. villamos biztosíték kicserélhető betéttel.

Edy

Ha kiég. csak a betét cserélendő ki, tehát olcsóbb, mint bármely más biztosíték, mert a porcelláandugó tovább használható. Nem kell javítani!

Mindenki által kezelhető! 550 Volt-feszültség és minden Ampererősségig Legkisebb rendelhető mennyiség 25 db. Minden dugó 5 tartalékbetét elszállíttatik.

Árak betét nélkül.

Betétek.

Edy normal csavarmenettel	75 fill.	Edy normal betét 2-10 Amp-ig	10 fill.
Edy nagy csavarmenettel	1.55	Edy normal betét 15-40 Amp-ig	24
Mignon	30	Edy nagy betét 6-20 Amp-ig	40
		Edy nagy betét 30-50 Amp-ig	45
		Mignon betét	20

Egyedlárusítás:

Hanak Miksánál, Budapest, V., Nádor-utca 50. sz. (Markó-u. sarok.) (B/3779/589/41)

TÉLI FÜRDŐKURA.

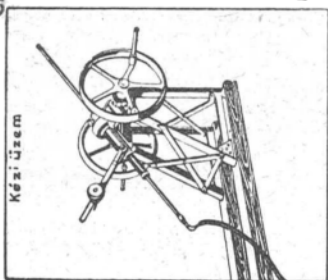
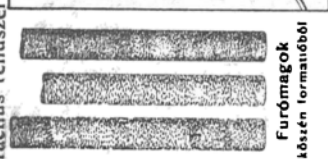
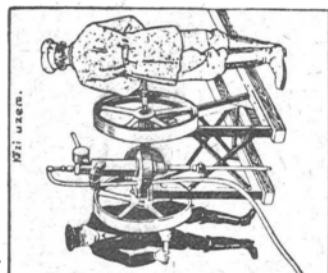
A budai Szt.-Lukácsfürdő

Nagy szállodájában és Thermal-szállodájában olcsó lakás teljes ellátással. Minden szobából fűtött folyosók vezetnek a gyógyfürdőkhöz. Természetes forrómeleg kénese források, iszapfürdők, iszapbotogatások. **RADIUM EMANATORIUM.** Prospektust küld a **Szent-Lukácsfürdő R-társ. Budapest.**

(B/677/501/52/II)

Kombinált közzefurógép kézi és gépjárműre

"Graellius rendszer"

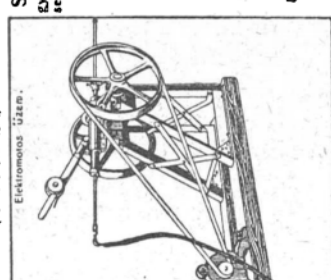
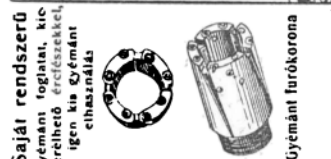
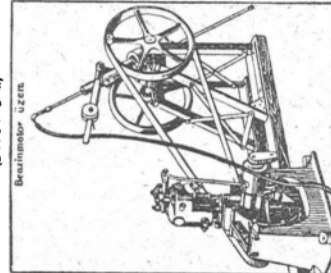
Néklözhetetlen bányaknál, aknáknál, kőbányáknál, mész és cementműveknek, mindenféle egyéb turásoknál. Minden irányban tur 250 m. mélységig, sőt mélyebbre is.

A furómagok épek s így az átfurrt réteg hű képét nyerjük.

Legnagyobb teljesítmény Egyszerű és szilárd Nem igényel javítást.

Legtöbb erőtölgyasztás (10 m.6 órányen)

Térőgata kicsi (2 x 2 x 2 m)

Saját rendszerű Gyémánt foglalat, kikérthető deflációkkel, igen kis gyémánt elhasználás

Gyémánt turókorona

LANGE, LORCKÉ & Co.

Gyémánt szerszám gyár
Brieg, 13 Bez. Breslau.

Sürgönyeim:
Lange Lorcké & Co. Bez. Breslau.

Tébciszű 346

(B/1049/673/4.)

Próbáltatás és bemutatás saját kísérleti helyünkön.